

Sygn. akt V AGa 266/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SA Dariusz Chrapoński
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2021 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

o stwierdzenie nieważności lub uchylene uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 listopada 2020 r., sygn. akt XIV GC 351/20

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 810 (osiemset dziesięć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V AGa 266/21

UZASADNIENIE

Powódka J. S. w pozwie złożonym przeciwko pozwanej spółce (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. domagała się po pierwsze stwierdzenia nieważności uchwały nr (...) podjętej dnia 25 czerwca 2020r. przez Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki z powodu jej nieważności lub ewentualnie wniosła o uchylene opisanej wyżej uchwały. Dodatkowo powódka domagała się zasądzenia na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie żądania pozwu powódka podała, że w dniu 25 czerwca 2020r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki podjęło uchwałę przed notariuszem nr (...) w przedmiocie zmiany treści umowy spółki, co do procedury zbywania udziałów, w tym procedury pierwszeństwa § 9 umowy). Powódka podniosła, że głosowała przeciwko powyższej uchwale, zażądała zaprotokołowania przez notariusza powyższego sprzeciwu, a pozew został złożony w ustawowym terminie przewidzianym przez prawo. Zdaniem powódki opisana wyżej uchwała jest sprzeczna z ustawą, a więc nieważna, w szczególności zdaniem powódki zaskarżona uchwała narusza treść art. 20 k.s.h. i art. 246 § 3 k.s.h., co powoduje, że roszczenie o stwierdzenie nieważności uchwały jest zasadne. Natomiast w opinii powódki

nadto zaskarżona uchwała jest również sprzeczna z dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki, jak również jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie wspólników.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana podała, iż jej zdaniem zaskarżona uchwała nie narusza art. 20 k.s.h., albowiem ma ona jedynie na celu zapewnić stabilność składu wspólników pozwanej, jest zgodna z interesem pozwanej spółki i wspólników zapewnia transparentność w zakresie obrotu udziałami pozwanej, co eliminuje zarzut, że pozwana nierówno traktuje wspólników w podobnych okolicznościach, a jeżeli nawet istnieje nierówne traktowanie wspólników, to jest ono obiektywnie uzasadnione. Zaskarżona uchwała nie narusza również art. 246 § 3 k.s.h., albowiem nie pozbawia wspólników zbycia udziałów, ani go nie ogranicza. Pozwana spółka również stoi na stanowisku, że zaskarżona uchwała mimo tego, że proces zbycia udziałów może trwać przez okres wskazany przez pozwaną, to nie znaczy, iż jest ona sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie interesów wspólników lub godzi w interesy spółki. Powyższe okoliczności zdaniem pozwanej uzasadniają oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności tej uchwały, uchylił tę uchwałę i zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty procesu w wysokości 6.097 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 25 czerwca 2020r. odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki przed notariuszem K. J., prowadzącą Kancelarię Notarialną w T.. Podczas opisanego Zgromadzenia pozwana spółka podjęła uchwałę nr (...) mocą, której w pkt I anulowano dotychczasową treść § 9 umowy spółki nadanej aktem założycielskim z dnia 4 lipca 1991 i nadano nowe brzmienie § 9 o treści:

- w ust. 1 udziały są zbywalne,
- w ust. 2 zbycie udziału lub jego ułamkowej części wymaga wyrażenia uprzedniej zgody przez Radę Nadzorczą,
- w ust. 3 każdemu ze wspólników pozwanej spółki oraz pracownikowi przysługuje prawo pierwszeństwa nabycia udziałów zbywanych przez innego wspólnika za cenę minimalną wskazaną w zawiadomieniu o zamiarze zbycia udziałów,
- w ust. 4 procedury pierwszeństwa określone w ust. 6 – 15 poniżej nie stosuje się w przypadku sprzedaży udziałów przez wspólników będących pracownikami lub emerytowanymi pracownikami pozwanej spółki innym wspólnikom pozwanej będącymi pracownikami tej spółki. W takim przypadku Rada Nadzorcza wyraża tylko formalną zgodę na transakcję i nie może odmówić udzielenia takiej zgody. Jeżeli Rada Nadzorcza pozwanej nie podejmie decyzji w terminie 7 dni od dnia poinformowania o zamiarze dokonania transakcji pomiędzy pracownikami lub emerytowanymi pracownikami spółki, to uznaje się to za równoznaczne z wyrażeniem zgody na zbycie udziałów,
- w ust. 5 wyłączenie wskazane w treści ustępu 4 nie ma zastosowania w przypadku, gdy nabywca ma już ponad 5 % udziałów spółki lub gdy sprzedający zażąda zastosowania procedury pierwszeństwa przy sprzedaży swoich udziałów,
- w ust. 6 postanowiono, że zawiadomienia o zamiarze zbycia udziałów pozwanej spółki wykonuje wspólnik zamierzający dokonać tego rozporządzenia. Zawiadomienie powinno być skierowane do zarządu spółki, dokonane na piśmie i określać warunki zamierzonego rozporządzenia udziałem, ze wskazaniem minimalnej ceny sprzedaży udziału oraz wskazaniem osoby nadawcy, któremu wspólnik zamierza sprzedać udział,
- w ust. 7 ustalono, iż zarząd pozwanej powinien powiadomić pozostałych wspólników i pracowników o zgłoszonym zamiarze rozporządzenia udziałem i wezwać tych wspólników i pracowników do realizacji przysługującego im prawa pierwszeństwa. Powiadomienie wspólników i pracowników powinno mieć formę pisemną i zostać wysłane za pomocą listów poleconych w ciągu 14 dni od daty powzięcia przez zarząd pozwanej informacji o zamiarze zbycia udziałów przez wspólnika,

- w ust. 8 wspólnicy i pracownicy mogą zrealizować przysługujące im prawo w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty otrzymania przez nich zawiadomienia, o którym mowa w ust. 7. Realizacja prawa pierwszeństwa odbywa się w drodze złożenia zarządowi pisemnego oświadczenia w zamkniętej kopercie o zamiarze realizacji pierwszeństwa ze wskazaniem oferowanej ceny zakupu udziału,

- w ust. 9 zarząd pozwanej spółki w terminie 7 dni licząc od dnia upływu terminu do składania oświadczeń o zamiarze skorzystania z prawa pierwszeństwa otworzy złożone oświadczenia i sporządzi listę osób, które złożyły takie oświadczenia wraz z wyszczególnieniem oferowanych przez poszczególnych wspólników lub pracowników cen zakupu udziałów,

- w ust. 10 w wyniku realizacji prawa pierwszeństwa nabycia przez wspólników lub pracowników udziałów zbywanych przez innego wspólnika udziały nabywa ten wspólnik lub pracownik, który złoży najkorzystniejszą ofertę cenową,

- w ust. 11 wspólnik lub pracownik, który złożył oświadczenie o realizacji pierwszeństwa i zaproponował najwyższą cenę za zakup udziałów zobowiązany jest do dokonania zapłaty ceny za nabywane udziały w terminie 21 dni od dnia otrzymania listy, o której umowa w ust. 9,

- w przypadku nieuiszczenia ceny nabycia udziałów w terminie, o którym mowa w ust. 11 przez Wspólnika lub pracownika, który złożył oświadczenie o realizacji prawa pierwszeństwa i zaproponował najwyższą ofertę cenową za zakup udziału, prawo do nabycia udziału utrzymuje wspólnik lub pracownik, który zaproponował kolejną najwyższą cenę. W przypadku nieskorzystania z prawa pierwszeństwa wobec całości lub części udziałów przeznaczonych do zbycia przez uprawnionych wspólników, Wspólnik zbywający udziały ma prawo zbyć udziały na rzecz nabywcy wskazanego w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 6, na warunkach wskazanych, o ile uzyska na to zgodę Rady Nadzorczej spółki, o której mowa w ust. 2. To samo dotyczy przypadku nieskorzystania z prawa pierwszeństwa wobec całości lub części udziałów przeznaczonych do zbycia przez uprawnionych Wspólników,

- w ust. 13 w przypadkach, o których mowa w ust. 12 Rada Nadzorcza powinna w ciągu 14 dni od upływu terminów odpowiednio: na złożenie oświadczeń o skorzystaniu z prawa pierwszeństwa nabycia udziałów albo uiszczenie ceny nabycia przez wspólników lub pracowników, którzy złożyli oświadczenia o skorzystaniu z tego prawa, podjąć decyzję w sprawie wyrażenia zgody na rozporządzenie udziałem. W przypadku decyzji odmownej Rada Nadzorcza obowiązana jest do jej uzasadnienia na piśmie,

- w ust. 14 jeżeli Rada Nadzorcza pozwanej spółki nie podejmie decyzji w terminie określonym w ust. 13 lub też nie uzasadni decyzji odmownej, uznaje się to za równoznaczne z wyrażeniem zgody na zbycie udziałów,

- w ust. 15 jeżeli Rada Nadzorcza pozwanej spółki odmówi wyrażenia zgody na zbycie udziałów, uzasadniając swoją decyzję, na wniosek Wspólnika, zamierzającego zbyć udziały, Sąd Rejestrowy może zezwolić na ich zbycie, jeżeli istnieją ważne powody,

- w ust. 16 udziały mogą być darowane tylko na rzecz najbliższych członków rodziny – małżonka, wstępnych i zstępnych wspólnika, który zbywa udział,

Po myśli punktu II zaskarżonej uchwały wchodzi ona w życie z dniem wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powyższa uchwała została podjęta - uchwalona w głosowaniu jawnym, a wzięło w nim udział 93 wspólników, względnie ich pełnomocników, którzy oddali głosów za: 71, przeciw 13, wstrzymujących 9. Powódka zgłosiła sprzeciw do powyższej uchwały, który został zaprotokołowany. Powódka głosowała przeciwko podjęciu opisanej uchwały. Powódka J. S. jest pracownikiem pozwanej spółki, posiada dwa udziały w pozwanej spółce i jest prokurentem samoistnym. W ramach obowiązków pracowniczych powódka zajmuje się sprawami controllingu, sprawami kadrowymi, jak również procedurą zbycia i nabycia udziałów w pozwanej spółce. Procedura obowiązująca przed zmianą § 9 umowy pozwanej spółki w zakresie zbywania udziałów pozwanej spółki była prosta, szybka i w zasadzie bezkosztowa, co powodowało, że wspólnik, który miał zamiar zbyć swój udział w ciągu 3, 4 dni mógł uzyskać

zgode zarządu pozwanej spółki na jego sprzedaż. Większość wspólników pozwanej spółki – osoby fizyczne to obecnie osoby starsze, które często mają wolę, aby szybko i anonimowo sprzedać udziały posiadane w pozwanej spółce. Natomiast nowa procedura może trwać najkrócej około 3 miesiące, ponieważ zachodzi konieczność wysłania listem poleconym zawiadomienia o woli sprzedaży do wszystkich wspólników, a jak wiadomo procedura doręczania listem poleconym jest długotrwała, jak również kosztowana. Pozwana spółka, aby realizować powyższe zadania powinna zatrudnić nowego pracownika. Zaskarżona uchwała nr 18 jest nieprecyzyjna w zakresie ustalenia od jakiego momentu płynie termin tygodniowy dla otwarcia ofert w zakresie nabycia udziałów. Uchwała również nie wyjaśnia problemu, tj. nie reguluje jak należy postąpić w sytuacji, gdy wspólnik zamierza sprzedać 10 udziałów, a nabywca korzystający z prawa pierwszeństwa zamierza nabyć jedynie połowę, jak również nie reguluje sytuacji, w której kilka osób będzie chciało skorzystać z prawa pierwszeństwa, a złożą oni oferty o tych samych cenach. Skutkiem zaskarżonej uchwały jest również to, iż Rada Nadzorcza tak naprawdę wyraża zgodę lub jej nie udziela w zakresie nabycia udziałów, już po uregulowaniu ceny za udział i nie reguluje zasad zwrotu uiszczonych cen w przypadku niewyrażenia zgody na jego zbycie, w szczególności, że prawo do wyrażania zgody zaskarżona uchwała przyznała Radzie Nadzorczej pozwanej, zamiast jak poprzednio Zarządowi. Jednym z 5 członków rady nadzorczej pozwanej spółki, jest Spółdzielnia (...) w G., jest to największy wspólnik, który posiada prawie 25 % udziałów pozwanej spółki i możliwe, że będzie ten wspólnik dążył do zwiększenia ilości posiadanych udziałów co spowoduje, że pozwana utraci status średniego przedsiębiorcy, a w konsekwencji pozwana będzie musiała zwrócić uzyskane dotacje, albowiem przysługują one jedynie samodzielnym podmiotom, a ponadto utraci możliwość uzyskania kolejnych w przyszłości. Inicjatorem zawarcia zaskarżonej uchwały była Rada Nadzorcza pozwanej spółki. Jedyny członek zarządu pozwanej spółki J.G. był przeciwny wprowadzeniu zaskarżonej uchwały pod obrady zgromadzenia, albowiem jego zdaniem dotychczasowa procedura była wystarczająca, aby zorganizować zbycie udziałów. Rada Nadzorcza pozwanej spółki uzasadniła konieczność wprowadzenia pod obrady zaskarżoną uchwałę po to, aby zapobiec tzw. „Wrogiemu przejęciu” pozwanej spółki przez firmę prywatną. Nowa uchwała nie jest wystarczająca, aby zapobiec „wrogiemu przejęciu”. Zgodnie z nową procedurą decyzje w zakresie zgody na zbycie udziałów podejmuje Rada Nadzorcza pozwanej spółki, która składa się z 5 członków, w tym 4 członków to reprezentanci różnych spółdzielni mleczarskich, a 5 członek to pracownik pozwanej spółki. Powyższa sytuacja powoduje, że Rada Nadzorcza głosami spółdzielni mleczarskich samodzielnie może podejmować decyzje, w tym również w zakresie zgody na zbycie udziałów. Interesy spółdzielni mleczarskich oraz interesy pozwanej jako spółki prawa handlowego są różne, tj. nie są one zbieżne.

Mając tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy przyjął, że powództwo w zakresie unieważnienia zaskarżonej uchwały należało oddalić jako niezasadne, albowiem zdaniem Sądu rozpoznającego sprawę zaskarżona uchwała nie jest nieważna. Natomiast roszczenie powódki w zakresie uchylecia zaskarżonej uchwały z powodu jej sprzeczności z dobrymi obyczajami i wobec tego, że godzi ona w interesy spółki oraz ma na celu pokrzywdzenie wspólników jest zasadne, mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy i powołanej niżej uregulowania prawne.

Zgodnie z treścią art. 249 k.s.h. uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. Zaskarżenie uchwały wspólników nie wstrzymuje postępowania rejestrowego. Sąd rejestrowy może jednak zawiesić postępowanie po przeprowadzeniu posiedzenia jawnego. Klauzula generalna dobrych obyczajów na gruncie regulacji art. 249 § 1 k.s.h. to takie zachowania, które wpływają pozytywnie na funkcjonowanie spółki, są związane z przestrzeganiem uczciwości kupieckiej przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Jest to, ogólnie rzecz ujmując, przyzwoite postępowanie, które uwzględnia w odpowiednim stopniu różne interesy służące wszystkim w spółce. Działania odmienne wypełniają znamiona sprzeczności z tak pojmowanymi dobrymi obyczajami. Np. sprzeczna z dobrymi obyczajami i mająca na celu pokrzywdzenie wspólników jest uchwała przekazująca kompetencję do powoływania i odwoływania zarządu (ze zgromadzenia wspólników do rady nadzorczej) w sytuacji, w której jeden ze wspólników ma udziały umożliwiające mu de facto decydowanie o wszystkich sprawach pozwanej spółki. Prowadzi ona bowiem w rezultacie do sytuacji zmajoryzowania wspólników mniejszościowych i pogłębienia monopolu decyzyjnego wspólnika większościowego. Zgodnie z dominującym poglądem uchwała godząca w interesy spółki bądź mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika jest uchwałą naruszającą dobre obyczaje. Np. uchwała godzi w interesy spółki, gdy powoduje uszczuplenie majątku, ogranicza zysk, uderza w dobre imię jej organów, chroni

interesy osób trzecich kosztem interesów spółki, zagraża jej bytowi. Uchwała godzi w interesy spółki również, gdy w ujemny sposób wpływa na szeroko pojętą sferę interesów spółki, czy to przez pomniejszenie jej majątku z korzyścią dla wspólników, czy też uniemożliwienie spółce rozwoju prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa na dotychczasowym polu aktywności gospodarczej. Może to mieć miejsce również w przypadku prowadzenia lub zamiaru prowadzenia przez niektórych wspólników interesów konkurencyjnych wobec spółki, wyeliminowania spółki z określonej branży i wynikającego stąd podjęcia uchwały dla spółki niekorzystnej. Najczęściej pokrzywdzenie wspólnika polega na podejmowaniu uchwał, które są powzięte w interesie wspólników większościowych przy jednoczesnym wyrządzeniu szkody albo pozbawieniu korzyści wspólnika mniejszościowego, np. poprzez zatrzymywanie zysku i nieprzeznaczanie go do podziału przy jednoczesnym przeznaczaniu go na wypłatę premii z zysku członkom zarządu – wspólnikom większościowym, co w rzeczywistości doprowadziło do sytuacji, w której wspólnicy większościowi otrzymywali faktycznie dywidendy z zysku w postaci premii.

Zaskarżona uchwała nie jest sprzeczna z ustawą, tj. nie narusza ani art. 20 k.s.h. ani art. 246 k.s.h. Przepis art. 20 k.s.h. stanowi, że wspólnicy albo akcjonariusze spółki kapitałowej powinni być traktowani jednakowo w takich samych okolicznościach. Wyrażona w tym przepisie zasada równości wspólników opiera się na nakazie (postulacie) jednakowego traktowania podmiotów w takich samych okolicznościach. Należy wskazać, że np. ograniczenia w zbywaniu udziałów mogą polegać na wskazaniu określonych kategorii osób, które mogą być nabywcami, np. tylko wspólnicy, osoby mające określony zawód, umiejętności, wykształcenie, płeć, określone wartości majątkowe, osoby dysponujące określonymi zezwoleniami, koncesjami. Ograniczenie może stanowić także warunek zamieszkania w danej miejscowości, zapłata określonej ceny nabycia, zezwolenie wszystkich wspólników, zgromadzenia wspólników, zezwolenie ze strony spółki przy wymaganej kwalifikowanej większości głosów itp. Wprowadzone w zaskarżonej uchwale różnice w zakresie stosowania procedury pierwszeństwa dotyczą konkretnej grupy wspólników pozwanej spółki, spełniających wskazane w uchwale warunki, co powoduje, że nie narusza ona zasady wyrażonej w treści art. 20 k.s.h. tj. nie narusza zasady jednakowego traktowania podmiotów w takich samych okolicznościach. Natomiast zgodnie z art. 246 § 3 k.s.h. uchwała dotycząca zmiany umowy spółki, zwiększająca świadczenia wspólników lub uszczuplająca prawa udziałowe bądź prawa przyznane osobiście poszczególnym wspólnikom, wymaga zgody wszystkich wspólników, których dotyczy. Skoro ustawodawca dopuścił możliwość odmiennego unormowania w uchwale o podwyższeniu kapitału zakładowego praw pierwszeństwa dotychczasowych wspólników w objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do ustawowych zasad, gdy umowa spółki tego nie reguluje, to pozbawienie w uchwale niektórych wspólników prawa pierwszeństwa w objęciu udziałów w ramach konkretnego podwyższenia kapitału zakładowego nie stanowi zmiany umowy spółki, która uszczupla ich prawa udziałowe.

Sąd Okręgowy uznał natomiast, że istnieje podstawa do uchylenia uchwały. Prawo pierwszeństwa nabycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest tożsame z prawem pierwokupu, do którego mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego. Jeżeli postanowienia umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością dotyczące prawa pierwszeństwa nabycia udziałów różnią się istotnie od prawa pierwokupu, to przepisy te nie znajdują zastosowania do wykonywania prawa pierwszeństwa nabycia udziałów. Prawo pierwszeństwa nabycia udziałów co do zasady sprowadza się do tego, że wspólnik zamierzający zbyć udziały zobligowany jest do zaoferowania udziałów najpierw wszystkim pozostałym wspólnikom (bądź innym osobom, na rzecz których przyznane zostało prawo pierwszeństwa). Jeżeli nie skorzystają oni z przyznanego im uprawnienia, wspólnik może dokonać rozporządzenia udziałami na rzecz wybranego przez siebie podmiotu, na takich samych warunkach, jakie zaoferował pozostałym w spółce wspólnikom. W ocenie Sądu pierwszej instancji wydłużenie procesu zbycia udziałów, podwyższenie kosztów, a w szczególności przekazanie uprawnienia do wyrażenia zgody Radzie Nadzorczej pozwanej spółki, której większość stanowią przedstawiciele Spółdzielni (...), które to spółdzielnie mają sprzeczne interesy z pozwaną spółką, na zbycie udziałów, jak również to, że oferent musi uiścić cenę jeszcze przed wyrażeniem zgody przez Radę Nadzorczą na zbycie i nie jest uregulowany sposób odzyskania uiszczonej ceny, w tym terminu jej zwrotu przez pozwaną, powoduje, że uchwałę należy uznać za sprzeczną z dobrymi obyczajami i mającą na celu pokrzywdzenie wierzycieli oraz godzącą w interes spółki. Dla ustalenia powyższego znaczenia ma również okoliczność, że Spółdzielnia (...) w G., jeden z 5 członków Rady Nadzorczej pozwanej spółki, jest to największy wspólnik, który posiada prawie 25 % udziałów pozwanej spółki i możliwe, że będzie ten wspólnik dążył do zwiększenia ilości posiadanych udziałów co spowoduje, że pozwana

utraci status średniego przedsiębiorcy, a w konsekwencji pozwana będzie musiała zwrócić uzyskane dotacje, albowiem przysługują one jedynie samodzielny podmiotom, a ponadto utraci możliwość uzyskania kolejnych. Po myśli art. 182 k.s.h. zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz zastawienie udziału umowa spółki może uzależnić od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć. Jeżeli zbycie uzależnione jest od zgody spółki, stosuje się przepisy § 3-5, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. Zgody udziela zarząd w formie pisemnej. W przypadku gdy zgody odmówiono, sąd rejestrowy może pozwolić na zbycie, jeżeli istnieją ważne powody. W przypadku, o którym mowa w § 3, spółka może w terminie wyznaczonym przez sąd rejestrowy przedstawić innego nabywcę. W razie braku porozumienia cenę nabycia i termin jej zapłaty ustala sąd rejestrowy na wniosek współnika lub spółki, po zasięgnięciu, w miarę potrzeby, opinii biegłego. Jeżeli wskazana przez spółkę osoba nie uiściła ceny nabycia w wyznaczonym terminie, współnik może rozporządzać swobodnie swoim udziałem, jego częścią lub ułamkową częścią udziału, chyba że nie przyjął oferowanej zapłaty.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji pozwana zarzuciła naruszenie art. 249 § 1 k.s.h. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki oraz ma na celu pokrzywdzenie współników.

Wskazując na ten zarzut pozwana domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona z następujących przyczyn.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy albowiem znajdują one odzwierciedlenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, który został oceniony zgodnie z dyrektywami art. 233 § 1 k.p.c. Dodać wypada, że pozwana nie kwestionuje poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, koncentrując apelację wokół zarzutu naruszenia prawa materialnego – art. 249 § 1 k.s.h. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Jak stanowi art. 249 § 1 k.s.h. uchwała współników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie współnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej wykładni tego przepisu oraz jego zastosowania do stanu faktycznego sprawy. Nie powielając tego, co stwierdził Sąd Okręgowy przy wykładni art. 249 § 1 k.s.h. należy powiedzieć, że dotychczasowa procedura zbywania udziałów określona w § 9 umowy była przejrzysta i transparentna, a przede wszystkim nieskomplikowana zarówno dla współników jak i samej spółki. Nie budzi żadnych sporów stwierdzenie, że współnicy mają prawo zmienić umowę spółki w zakresie zasad zbycia udziałów w sposób dowolny – z zastrzeżeniem zgodności z obowiązującymi przepisami – nie mniej jednak lektura uchwały nr 18/2020 prowadzi do wniosku, że zmienione zasady w tym zakresie wymagałyby szeregu pracochłonnych i czasochłonnych czynności, generując dodatkowo koszty finansowe. Przede wszystkim zbycie udziałów wymagałoby kilkumiesięcznych zabiegów organizacyjnych. Przy samym bowiem założeniu proponowana procedura zbycia będzie trwać ponad trzy miesiące – o ile uprawniony skorzysta z prawa pierwszeństwa i zaproponuje najkorzystniejszą cenę, którą uiści w terminie. W przypadku zaś gdy oferujący zaproponuje najwyższą cenę, lecz jej nie zapłaci należy zwrócić się z propozycją nabycia udziałów do innych osób. Nastąpi zatem dodatkowe wydłużenie czasu zbycia udziałów o ponad miesiąc. Do mankamentów procedury zbycia udziałów zaliczyć należy także nierozwiązywalny problem przypadku, gdy kilku współników zaoferuje taką samą cenę nabycia udziałów. Również problematyczna staje się sprawa sprzedaży udziałów, gdy nie na wszystkie oferowane udziały wyrażą wolę nabycia współnicy korzystający z prawa pierwszeństwa. Podjęta zmiana umowy spółki wywołuje także koszty finansowe i organizacyjne związane ze sprzedażą udziałów. Chodzi tutaj o koszty związane z listownym powiadomieniem współników i pracowników o zbyciu udziałów. Do procedury zbycia koniecznie będzie także delegowanie pracowników

bądź zatrudnienie nowych w celu jej przeprowadzenia. Łączny koszt zbycia będzie wynosił co najmniej 3.000 zł. Wdrożona procedura nie rozwiązuje problemu związanego z nieodebraniem listu poleconego skierowanego do wspólnika oraz liczeniem terminu na otwarcie złożonych oświadczeń i sporządzenie listy osób, które złożyły oświadczenia. Zmieniony § 9 nie reguluje także zasad zwrotu uiszczonej przez nabywcę ceny nabywanych udziałów w przypadku nieotrzymania zgody rady nadzorczej spółki. Podsumowując, zapisy całej uchwały zmieniającej § 9 umowy w postaci wydłużenia procesy zbycia udziałów, podwyższenia kosztów ich zbycia, a nadto przekazanie uprawnienia do wyrażania zgody przez radę nadzorczą, której większość stanowią przedstawiciele Spółdzielni (...) (mających sprzeczne interesy z pozwaną spółką), wymóg uiszczenia całości ceny przez wyrażeniem zgody na zbycie (przy braku regulacji zasad zwrotu) wprowadzi do wniosku, że uchwałę nr (...) należy uznać za sprzeczną z dobrymi obyczajami i mającą na celu pokrzywdzenie wspólników oraz godzącą w interesy spółki.

Z tego też względu apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c., zasądając od pozwanej na rzecz powódki koszty zastępstwa radcowskiego w wysokości 810 zł (§ 8 pkt 22 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).